

N:o 42.

Af herrar **Grundberg** och **Tillberg**, om anslag till understöd för medellösa lupuspatienters behandling enligt den s. k. ljusmetoden.

Riksdagens ledamöter torde hafva sig bekant, att bland de senare årens icke få viktiga vinningar på sjukdomsbehandlingsområde en af de viktigaste utgöres af lupusjukdomens behandling medels den s. k. ljusmetoden, särskildt medels denna metods användande på det sätt som af Nils R. Finsen angifvits. Den vanliga formen af lupus, den s. k. lupus vulgaris, är en särdeles svårartad, förr så godt som obotlig ansedd hudsjukdom, hvilken nästan alltid uppträder i ansiktet. Den åstadkommer förtjockningar i huden, hvilka sönderfalla, och därigenom uppstå substansförluster; sjukdomen fortgår vidare i omgifningen och ned på underliggande väfnader, som också småningom sönderfalla och uppstötas. Ansiktet blir därigenom småningom så vanständt, att de sjuke för omgifningen blifva anskrämliga och skys, hvilket i högsta grad förbittrar de sjukes lif. Sjukdomen är kronisk och varar i årtionden. Regeln är att, om ej döden följer af tillfälliga sjukdomar, tuberkulos i inre organ tillstöter, hvilket ändrar lifvet. Sjukdomen är, såsom 1881 af Robert Kock bevisades, en till huden lokaliserad tuberkulos; den uppstår af tuberkelbaciller och hotar beständigt den sjukes lif genom tuberkulosens spridning till ädla inre organ.

Sjukdomens behandling var förr i hög grad otillfredsställande. Den bestod i de sjuka partiernas aflägsnande medels knif eller frätmedel; behandlingen var högst smärtsam, emedan smittämnet redan spridit sig till den friska väfnaden i omgifningen, och den förhindrade ej ansiktets vanställning, emedan den nödvändigtvis var åtföljd af stora substansförluster. Användandet af Kocks tuberkulin som behandling var otillfredsställande därigenom, att

de sjuke samtidigt underkastades tuberkulinets farliga giftverknningar. Ljusbehandlingen — med elektriskt ljus, röntgenstrålar m. m. — är ej förenad med dessa olägenheter. Den är smärtfri och ofarlig, och som den redan visat utmärkta resultat, har den hastigt vunnit allmänt erkännande.

De erkänt vackraste resultaten ha vunnits medels Finsens metod. Den började användas 1895, och ensamt vid Finsens institutet i Köpenhamn hade till förra årets midt mer än 800 fall behandlats och bland dessa äfven de svåraste och längst avancerade. Som af Finsens afhandling »Om Bekæmpelse af lupus vulgaris» framgår, hade i 94 procent af dessa fall tillfredsställande resultat vunnits. Metoden har till följd häraf också vunnit sådant erkännande, att på en mängd ställen (t. ex. Paris, Lyon, London, Berlin, Petersburg, Stockholm) Finseninstitut för behandling af lupus inrättats. Resultaten vid alla dessa ha fullständigt bekräftat de i Köpenhamn vunna. Behandlingen är smärtfri, de tidiga fallen botas, ansiktets vanställande förebygges och tuberkulosen i huden utrotas. De längre avancerade fallen bli högst väsentligt förbättrade och vanställningen betydligt minskad.

Man trodde förr, att lupus var en ganska sällsynt sjukdom; nu, sedan en tillfredsställande behandlingsmetod vunnits, har man funnit, att den är långt vanligare, än man kunnat ana. De människoskygga sjuke komma fram ur sina gömslen, där de dolt sig, sedan de förgäfves pröfvat den behandling, som man förr kunde lämna dem. Deras vanställda utseende skrämmer människorna, och deras förvärfsförmåga lider härigenom svårt afbräck, äfven om de för öfrigt äro förvärfsdugliga. De äro därför i regeln fattiga, och den intill 3 månaders behandling, som ljusmetoden kräfver, mäktade de ej bekosta sig. I Danmark har staten antagit sig dessa olyckligas sak och beviljat ett anslag af 25,000 kronor till fattiga lupuspatienters behandling medels ljusmetod. I Danmark hyser man grundade förhoppningar att reducera den förfärliga sjukdomen till en ofarlig hudåkomma. Alla de gamla fallen kunna komma till behandling, likaså de färska nytillkomna, hvilka efter jämförelsevis kort behandling botas. Sjukdomens fullständiga utrotande kan man naturligtvis ej påräkna, förrän tuberkulosen utrotats.

I sitt förslag till stat för år 1902 upptog styrelsen för sjukhuset Sankt Görän i Stockholm hösten 1901 en summa af 4,800 kronor för inrättande å sjukhuset af en afdelning för ljusbehandling af lupus enligt Finsens metod. Efter hälsovårdsnämndens tillstyrkande beviljades den begärda summan af Stockholms stadsfullmäktige i december 1901. En Finsens lampa med 4 koncentratorer anskaffades, och afdelningen, som omfattar två rum å den s. k. kvinnopaviljongen, öppnades för behandling af lupuspatienter den 6 oktober 1902.

Vid sjukhuset hafva under dessa 3 $\frac{1}{2}$ månader behandlats 25 patienter,

däraf 13 fripatienter (från Stockholm), och 12 betalande, däraf 9 från landsorten. Resultaten hafva varit särdeles tillfredsställande och öfverensstämmande med de i Köpenhamn vunna; en resumé af dem kommer att i den närmaste framtiden af sjukhusets ene öfverläkare, doktor Magnus Möller, publiceras.

Fyra sköterskor äro vid afdelningen anställda mot en aflöning af 45 kronor i månaden. För hvarje patient är nämligen under hela seansen, som omfattar $\frac{5}{4}$ timme dagligen, en sköterska behöflig. Det är denna jämförelsevis stora sköterskepersonal, som i första rummet gör ljusbehandlingsmetoden kostsam. Vidare erfordras en lampa af erforderlig ljusstyrka (60 à 70 ampère, 60 volt, d. v. s. en ljusstyrka af 30 à 40 tusen normalljus) en mycket stark elektrisk ström och stor elektricitetsåtgång. Sjukhuset producerar själf sin elektricitet medels två dynamos och en accumulator.

Ehuru Finsens ljusbehandling är af så ungt datum, så har den till följd af dess utomordentligt vackra läkningsresultat mycket hastigt blifvit bekant i vida kretsar, och lupuspatienterna hafva från alla hålla strömmat till Köpenhamn. Äfven hos oss hafva under den korta tiden af $3\frac{1}{2}$ månader många anmälningar från olika delar af landet inkommit från lupuspatienter, som önskat komma under behandling, om icke kostnaderna därför ställa sig för höga.

Af redan antydda skäl blir emellertid kostnaderna för denna behandling rätt höga. Stockholms hälsovårdsnämnd har bestämt dem för personer från landsorten till 80 kronor för första, 70 kronor för därpå följande behandlingsmånad. På särskild ansökan har dock hälsovårdsnämnden hittills i hvarje fall beviljat nedsättning från och med andra behandlingsmånaden till halfva beloppet, d. v. s. 35 kronor i månaden.

Emellertid är lupus en fattigmanssjukdom. Många af dem, som ifrigt åstundat komma under behandling, hafva alldeles måst afstå därifrån af brist på medel; andra hafva måst upphöra med behandlingen i förtid, emedan penningemedlen voro slut. Särskildt i dessa senare fall är det särdeles sorgligt, att man ej har möjlighet att få behandla patienten gratis, ty när läkningen ej får föras till slutet, så griper sjukdomen åter omkring sig, och den öfvergående förbättringen var till föga nytta.

Alldeles afstå från behandling och detta uteslutande af ekonomiska skäl hafva 12 lupuspatienter måst göra, nämligen 3 från Småland, 3 från Uppland och hvardera 1 från Skåne, Bohuslän, Närke, Dalarne, Jämtland och Väster-norrland. Af dessa 12 voro 11 från landsbyggdskommuner, endast 1 från stadskommun.

7 lupussjuka hafva visserligen rest till Stockholm och börjat behandlingen, men hafva mycket ovissa utsikter att kunna skaffa medel till dess

genomförande till slut. Dessa patienter äro 1 från Värmland, Småland, Skåne, Uppland, Västmanland, Västernorrland, Norrbotten; alla dessa patienter äro från landsbygdskommuner.

Kostnaderna för en lupussjuk från landsorten uppgå ungefärligen till:

resa till och från Stockholm.....	kr. 50
bostad och kost i 3 månader efter 2 kronor pr dag »	180
behandling i 3 månader: 1:sta månaden 80 kronor; för hvarje därpå följande (om hälsovårdsnämnden så medgifver) kronor 35	» 150
	<u>kr. 380</u>

hvilket för de tolf fattiga lupuspatienter, som anmält sig, blir en summa af kronor 4,560.

Om man därjämte för de patienter, som redan af egna eller af kommun beviljade medel börjat behandlingen, men ej hafva utsikt att kunna fortsätta den, till slut finge påräkna en hjälp af omkring 1,000 kronor, skulle totalbeloppet bli 5,560 kronor.

De lupussjukes till följd af deras lidande högst olyckliga belägenhet, deras fattigdom och däraf härflytande brist på förmåga att komma i åtnjutan af den goda och framgångsrika behandlingsmetod, nutidens vetenskap har att erbjuda dem, synes mig utgöra talande skäl för att äfven i Sverige staten tager sig an dem af dessa sjuka, som ej på annat sätt kunna erhålla hjälp till att genomgå kuren. Och dessa synas i Sverige liksom i Danmark vara många, såsom af ofvan meddelade siffror framgår, ty dels blir kuren för landsortens sjuke dyrare till följd af resan, dels kan ej begäras, att landsbygdens kommuner, af hvilka många äro ekonomiskt sämre ställda än Stockholm, skola, i likhet med Stockholm, bekosta sina obemedlade lupussjukas behandling.

Staten synes mig i sådana fall böra träda hjälpande emellan. Till huru stort belopp detta bör äga rum synes mig däremot omtvistligt. Där af att tuberkulosen, såvidt vi veta, är lika spridd i Sverige som i Danmark, hvarföre också denna tuberkulösa hudåkomma bör vara lika spridd i Sverige som i Danmark, äfvensom af de siffror på lupussjuka, som under den korta tid Stockholms ljusinstitut varit tillgängligt, redan sökt erhålla bot därstädes, fastän bland de lupussjuka inom vårt land kunskapen om den nya behandlingens värde ännu är föga spridd, torde den slutsatsen med visshet kunna dragas, att man knappast kan vänta sig i någon mån tillfredsställande resultat af ett anslag, om man ej upptager detta till minst 10,000 kronor; vi kunna ej hoppas att med ett sådant anslag vinna ens tillnärmelsevis sådana resultat, som Dan-

mark har rätt att vänta sig af sitt årliga anslag på 25,000 kronor, men vi kunna tillmötesgå det mest trängande behovet.

På grund af hvad vi nu anfört, hemställa vi,

att Riksdagen ville för år 1904 bevilja ett anslag å 10,000 kronor att efter Kungl. Maj:ts bepröfvande, användas till understöd åt medellösa lupuspatienter för deras behandling med den s. k. ljusmetoden.

Stockholm den 27 januari 1903.

L. Grundberg.

Knut Tillberg.